

zaobljena kula i minaret još uvijek postoje, dok je velika džamija barokizacijom pretvorena u crkvu Sv. Ante. U javnim prostorima su djela I. Meštrovića (*Vrelo života*, *Orač*, *Majka rodilja*), koji je pokopan u obližnjem mauzoleju u Otavicama. Muzej drniške krajine sadrži građu i dokumente s toga područja i neke Meštrovićeve odljeve. — D. je teško oštećen u agresiji na Hrvatsku 1991.

LIT.: S. Traljić, Drniš šesnaestog i sedamnaestog st., Radovi HIJZ, 1972. — T. Marasović, Urbanistički plan Drniša, u knjizi: Graditeljsko i kulturno nasljeđe, Split 1978. — Cultural Heritage of Croatia in the war 1991–92, Zagreb 1993. T. Mar.

DRNJE, selo *SI* od Koprivnice. Prostrana jednobrodna klasicistička župna crkva Rođenja Marijina, podignuta 1845. umjesto starije drvene crkve Sv. Jurja; u crkvi se nalaze slika Sv. Jurja, rad Eduarda Engertha (Beč, 1846) i rokoko kaleži. Pred crkvom klasicistička kalvarija, a podalje križ (1795). U nedaleku *Botovu* poklonac s kamenim kipom Ivana Nepomuka i kasno-baroknim reljefima.

DROPKOVEC, selo *SZ* od Križevaca. Barokna kapela Sv. Franje Ksavera (1769–71) spada među vrlo rijetke crkve centralnoga tipa s lađom kružnoga tlocrta, koja je presvođena kupolom s osmerokutnom lanternom. Ispred ulaza podignut je 1832. zvonik. Gl. oltar ima oblik monstrance, bočni oltari su rad I. J. Altenbacha.

LIT.: J. Buturac, Povijest Gornje Rijeke i okolice, Čakovec 1979, str. 78–80. — D. Baričević, Varaždinski kipar Ivan Jakob Altenbach, Peristil, 1982, 25. — UTH—Križevci. R.

DROPULIĆ, Duško, arhitekt (Dubrovnik, 19. VI. 1942). Diplomirao na Arhitektonskom fakultetu u Zagrebu 1967. Autor je poslovnih, školskih i javnih zgrada u Čakovcu: projektnoga biroa građevnoga poduzeća »Međimurje« (1977), upravne zgrade policije (1980), građevinskoga školskoga centra, đačkoga doma i sportske dvorane (1981, s R. Kernom), dječjega vrtića i jaslica (1984, s Marinom Matulović-Dropulić), te stambeno-poslovne zgrade u Ilici 157 (1988) u Zagrebu. U Majstorskoj radionici D. Galića izradio je studiju prenosivih jedinica TIBO za Brodgradsko jezero »3. maj« u Rijeci (1977, s B. Budisavljevićem i R. Miličevićem) a za građevni kombinat »Međimurje« razradio je sustav niske stambene izgradnje (1980, sa suradnicima). Sudjelovao je na natječajima za Središnji trg (1980, I. nagrada, s T. Ostojom) i kulturno-trgovački centar (1981, II. nagrada) u Čakovcu te za zgrade u Ilici 109–111 u Zagrebu (1989, II. nagrada, s B. Budisavljevićem). J. M. M.

DRUSANY, Ivan, slikar (Zagreb, 17. IV. 1869 – 21. X. 1937). Završio je Obrtnu školu (1907) i pohađao Akademiju u Zagrebu (1911). Slikao dekoracije u crkvama (Sesvete, Krašić, Đakovo, Zagreb) i figuralne kompozicije s folklornim motivima. Imao veliku numizmatičku zbirku.

DRUŠKOVIĆ, Dinko, slikar u Dubrovniku (XIV. st.). Brat slikara N. Druškovića. Imao je radionicu u očevoj kući, u koju je 1392. za učenika primio Ratka, sina Radana Pribojevića. Bavio se bojadisanjem soba i salona dubrovačke vlastele, a 1398. oslikao je prostorije u kući Marina Gundulića. LIT.: J. Tadić, Građa. — V. Đurić, Dubrovačka slikarska škola, Beograd 1963.

DRUŠKOVIĆ, Nikša, slikar u Dubrovniku (XIV. st.). God. 1391–92. radi u radionici štitara Francesca iz Bologne, koji je bio u službi Dubrovačke Republike. Slikar salona dubrovačke vlastele, te škrinja, zavjesa i pokrivača. God. 1399. obvezao se Milutinu Pribojeviću da će mu oslikati dvije stotine stropnih letava.

LIT.: J. Tadić, Građa. — V. Đurić, Dubrovačka slikarska škola, Beograd 1963.

DRUŠKOVIĆ, Stojko, slikar u Dubrovniku (XIV/XV. st.). Stupio je 1389. u službu Dubrovačke Republike. God. 1390. dobiva kuću i dućan uz obvezu da drži u službi jednog majstora štitara i škrinjara. God. 1397. obvezao se da će oslikati drvenu nebnicu nad krevetom Milutinu Pribojeviću. Posljednji put se spominje 1426.

LIT.: J. Tadić, Građa. — V. Đurić, Dubrovačka slikarska škola, Beograd 1963, str. 21–23.

DRUŠTVA, UMJETNIČKA, udruge umjetnika osnovane radi ostvarivanja određenih umjetničkih, ekonomskih i promidžbenih ciljeva. Kao strukovne organizacije lik. umjetnika pojavljuju se u eur. zemljama krajem prve, češće u drugoj pol. XIX. st.; imaju svoje statute ili pravila a osim lik. umjetnika okupljaju i prijatelje umjetnosti. Uz zaštitu staleških interesa svojih članova, gl. su zadaci umjetničkoga društva širenje zanimanja za umjetnost te organiziranje i usmjeravanje lik. života. Krajem XIX. st. u više eur. gradova (München, 1892; Beč, 1897; Zagreb 1897; Berlin, 1899) mlađi umjetnici povezani zajedničkim umj. načelima, nakon secesije od

matičnih, službeno priznatih strukovnih društava, osnivaju posebna umj. društva ističući umjetničku osobnost i novu umjetnost slobodnu od akademizma. Od poč. XX. st. lik. se umjetnici češće okupljaju izvan matičnih umj. društava i to na osnovi određenoga umj. programa ili pak sličnih lik. uvjerenja i zajedničkih izložbi. Takve skupine umjetnika najčešće se nazivaju *umjetničkim grupama*.

Prvo hrv. umjetničko društvo osn. je 1868. u Zagrebu pod nazivom *Društvo umjetnosti* (DU), a počelo je radom 1879. i otada do danas djeluje neprekidno kao matično društvo hrv. likovnih umjetnika (1883–95. pod nazivom Društvo za umjetnost i umjetni obrt, do 1905. ponovno DU, potom Hrvatsko društvo umjetnosti, oko 1929. Hrvatsko društvo umjetnosti Strossmayer). U početku su članovi društva prijatelji umjetnosti različitih zanimanja (kult. i javni djelatnici, privrednici, svećenici), dok su umjetnici u manjini a njihovi interesi u drugome planu. Program njegova rada gotovo četiri desetljeća usmjerava I. Kršnjavi, u početku poglavito prema narodnome i umj. obrtu (DU 1880. osniva Muzej za umjetnost i obrt, 1882. Obrtnu školu; 1886–88. izdaje »Glasnik društva za umjetnost i umjetni obrt«). Poč. 90-ih počinje novo razdoblje u radu društva; Kršnjavi okuplja u Zagrebu i istaknute umjetnike i nadarene početnike radi uređenja palače vladina Odjela za bogoslovje i nastavu u Opatičkoj ul. 10 (1892–96). Zagreb postaje središtem hrv. likovne umjetnosti a V. Bukovac glavnim pokretačem novih lik. shvaćanja. God. 1897. Bukovac i oko njega okupljeni umjetnici (A. O. Aleksander, R. Auer, Ivan Bauer, M. Cl. Crnčić, B. Čikoš-Sesija, R. Frangeš-Mihanović, O. Iveković, F. Kovačević, C. Medović, I. Tišov, R. Valdec) istupaju iz DU, istodobno kada i bečki umjetnici iz svojega matičnoga društva i, radi promicanja isključivo umj. ciljeva, osnivaju novo društvo pod nazivom *Društvo hrvatskih umjetnika* (DHU). Društvo je sa svojom izložbom Hrvatski salon (1898) prvo čisto umjetničko okupljanje u nas i početak hrvatske lik. moderne. Društvo je okupljalo i mlade književnike s kojima je izdavalo časopis »Život« (1900–01); prestalo je djelovati 1903. Njegovi su se članovi vratili u DU, kojemu su otada lik. umjetnici jezgra a zaštita njihovih interesa gl. cilj. DU 1905. pokreće osnivanje Moderne galerije, potom 1934. gradnju Doma likovnih umjetnosti, u kojemu 1938. priređuje izložbu Pola vijeka hrvatske umjetnosti a 1940. Prvu godišnju izložbu hrvatskih umjetnika.

Arhitekti su bili učlanjeni u staleško društvo s inženjerima od 1878, kada je ono ustrojeno u Zagrebu pod nazivom *Klub inženirah i arhitekata*. God. 1884. društvo mijenja naziv u *Društvo inženira i arhitekata*, 1906. u *Hrvatsko društvo inženira i arhitekata*; izdavalo je glasilo »Viesti Kluba inženirah i arhitekata« (1880–1914). God. 1906. V. Kovačić osniva *Klub hrvatskih arhitekata*, koji od 1910. djeluje unutar *Hrvatskoga društva inženjera i arhitekata*. God. 1951. arhitekti se odvajaju i osnivaju *Društvo arhitekata Hrvatske* (DAH).

Poč. XX. st. pojavljuju se umj. udruge i izvan Zagreba. U Splitu je 1900. osn. *Književno-umjetnički klub* čiji je zadatak poticanje umj. zbivanja; 1903. priredio je samostalnu izložbu E. Vidovića. Krajem 1904. u Sofiji je osnovano društvo → »Lada« kao Savez južnoslavenskih umjetnika. God. 1905. »Lada« je u Zagrebu podijeljena na četiri odsjeka (bugarski, hrvatski, slovenski, srpski) od kojih svaki razvija svoja posebna nac. obilježja, dok u inozemstvu djeluju kao cjelina. Vodeću ulogu u hrv. odsjeku imaju umjetnici srednje generacije, bivši secesionisti, a sada članovi Hrvatskoga društva umjetnosti (HDU).

Zamisli južnoslavenstva zastupalo je i društvo hrv. umjetnika → »Medulić«, ustrojeno 1908. u Splitu na Prvoj dalmatinskoj izložbi. Unutar »Medulića« skupina umjetnika traži nac. likovni izraz na temelju epske nar. pjesme nacionalnoga mita. Društvo okuplja izrazito nadarene mlade umjetnike a predvodi ih I. Meštrović (T. Krizman, M. Rački, E. Vidović, L. Kljaković, Lj. Babić i dr.). »Medulić« je jedina umj. udruga osn. izvan Zagreba koja je snažno utjecala na razvoj hrv. umjetnosti. Svojom izložbom u Zagrebu 1910. pokrenula je zamrlj. lik. život; posljednju izložbu priredila je 1919. u Splitu.

U Osijeku je djelovao *Klub hrvatskih književnika i umjetnika* s likovnom sekcijom (1909–29), zaslužan za razvoj osječke lik. umjetnosti te *Društvo za unapređenje umjetnosti* s likovnom sekcijom, ustrojeno 1920. Iste je godine osnovana strukovna organizacija *Udruženje likovnih umjetnika Osijek* koje nije razvilo svoje djelovanje.

U Zagrebu su 1916. bivši članovi »Medulića« pod vodstvom T. Krizmana osnovali *Hrvatski proljetni salon* (od 1919. → *Proljetni salon*),